

ozračje, ki ga je pričaraval na razne načine: s samoniklim izražanjem, neobičajnimi prispodobami in metaforami; s prepletanjem tragedije z burko; s slučajnimi namigavanji, n i j a n s a m i, odmori; s svojim tonom ali nevidnim smehom; z napolnjevanjem najbolj trivijalnih opazk iz vsakdanjega življenja, z globoko in tragično vsebino «med vrsticami»; s pretrgavanjem, celó z zmedenostjo v dvogovoru značajev; in istotako z drugimi tehničnimi tajnostmi.

Čehova «ozračje» dosega najvišjo stopnjo v njegovih dramah. Obdelujoč v njih bodisi dramatsko vsebino na liričen način bodisi lirično vsebino na dramatski način, ne udari nikoli na krivo noto. Kakor nimajo njegove povesti, takó nimajo tudi njegove drame nikakih vozlov v starem zmislu. V marsikaterih ozirih predstavljajo popolno prevrednotenje prejšnjih dramskih vrednot. Kajti mesto da bi razvijal umno zgrajeni voz, razvija Čehov na dramski način ozračje, ki raste in raste, dokler končno ne eksplodira. V ta razvoj meče vse: razporedbo, dejanje in dvogovor; ali bolje — dvojni dvogovor — sredstvo, ki ga je nedvomno prevzel Čehov od Ibsena in ga privedel do velike popolnosti. Za trivijalnim vnanjim občevanjem njegovih značajev je njihov negovorjeni n o t r a n j i d v o g o v o r in ako ga preslišite v dramah, kakršna je «Stric Vanja», «Tri sestre», ali «Češnjev vrt», boste izgubili enostavno ključ do njihovih najkrepkejših mest in do njihovega v celoto vežočega ozračja. Toda, ako enkrat obdržite ključ, bodo preplavile navidezno mrvičaste besede in prizori vašo dušo z otožnostjo, ki je takó presunljiva kakor neznosna: neznosna radi svoje čudovite jakosti, a presunljiva, ker se raztega kot skrivnostni most, ki vodi človeka k večni drami vsega človeštva, vsega življenja. Plemenita, pasivna melanholija Čehova je v tem oziru močnejša od moške sile Maupassantove umetnosti. Močnejša je, ker jo napolnjuje tisto Usmiljenje, ki ga imata obenem velika Umetnost in velika Religija. (Iz angleščine preložil G r i š a.)

Janko Glaser: Zimska

Odložil grešno pisanost
poletnih in jesenskih barv je gozd.
V belo, hladno zamaknjenost odele
planine so poprejšnjo lepotijo;
skrušeno smreke — kakor da klečijo —
k tlom grudijo se, tihe, bele.